CONSELL VALENCIÀ de CULTURA

Palau de Forcalló
Museu, 3
46003 València
www.cvc.gva.es
cvc@gva.es

Informe sobre el Barri de Sant Marcel·lí de València

Autor: Comissió de Promoció Cultural
Coordinadors: Manuel Angel Conejero i Jesús Huguet
Aprovació: Ple de 30 de març 2009

Antecedents

Amb data 4 de juny de 2008 l'Associació de Veïnes i Veïns del Barri de Sant Marcel.lí de València sol.liciten del Consell Valencià de Cultura que realitze una visita a l'esmentat barri amb la finalitat de comprovar si alguns edificis mereixen la consideració de Be de Rellevància Local (BLR) o Be d'Interés Cultural (BIC) i també per tal que els membres del C.V.C. coneguen *in situ* la realitat patrimonial i cultural del barri.

Després de diversos intents el dia 21 de desembre de 2008 es desplacen al Barri de S. Marcel.lí els consellers Manuel Angel Conejero i Jesús Huguet, els quals són rebuts pel president, D. Vicent Soler i Alba, i diversos membres de la junta directiva de l'Associació de Veïnes i Veïns que ens acompanyen en la visita relatant-nos les diverses circumstàncies i característiques de la zona.

Com a conseqüència d'eixa visita i de la documentació aportada pels veïns i pel propi Ajuntament de València, així com la recollida personalment, els consellers esmentats formalitzen aquest informe.

El Barri de Sant Marcel.lí

A pesar que habitualment es considera que aquest Barri es va erigir com a conseqüència de l'actuació de l'arquebisbe de València, D. Marcelino Olaechea, arran de la inundació de 1957, en realitat abans ja s'havia iniciat el desenvolupament d'aquesta zona del terme municipal de València, raó per la qual alguns edificis singulars (com ara les cases de veïnatge amb pati ampli) tenen una arquitectura més pròpia dels anys 50 que dels 60 del segle XX. Però serà en la dècada dels seixanta quan la coneguda com Horta de Favara, situada al sud-oest de la ciutat, s'urbanitzarà profundament creant un nucli amb característiques pròpies i diferenciades de la resta de barris de València.

El seu caràcter de territori rural amb amplitud d'espai per a transformar-se en urbà va permetre que algunes edificacions pogueren esdevenir blocs residencials amb

uns trets específics. És el cas dels blocs Sant Marcel.li i Verge del Puig que tenen uns patis interiors amplíssims que permeten una convivència i un esbargiment del veïnatge superior al d d'altres tipus de construcció. Aquests patis interiors, com assenyalem de dimensions rellevants, possibilita la integració urbana i rural amb un estil de vida peculiar i una relació de veïnat intensa. D'alguna manera són aquestes unes vivendes que, seguint l'exemple de la denominada Finca Roja del carrer Jesús de València però sense la pretensió burgesa d'esta, conjuminen residència demogràficament intensiva i natura amb una certa eficàcia.

Eixa possibilitat d'urbanitzar un terreny rural sense les macroconstruccions que ja en els anys de trànsit del segle XX al XXI inundaran les nostres ciutats, també ha propiciat la creació d'un parc modèlic, el Parc de la Rambleta, desconegut per molts ciutadans de València però que és un dels llocs en el que més i millor s'incardina la natura en un entramat urbà.

La forta empenta constructiva dels anys seixanta també va introduir elements que presenten ara alguns inconvenients destacables. En primer lloc, l'abandonament de certes construccions rurals, alqueries especialment, que eren edificacions rellevants de la vida agrària de l'horta valenciana.

En segon lloc, la integració, sovint difícil, d'elements que provinents d'altres indrets s'han aprofitat en algunes construccions. El cas més visible és el de la portalada de l'església parroquial provinent de l'antiga església de sant Bartomeu de València[1]. Portalada que en un carrer relativament estret i resguardat com era l'original no patia l'efecte desintegrador que sofreix en un lloc obert a vents i pluges com ho és l'actual emplaçament.

I en tercer lloc, la manca de dotacions d'oci i cultura necessàries en un temps com l'actual, però que en aquells moments no semblaven imprescindibles.
Tot això ens porta a fer les següents consideracions.

Consideracions

Entitats culturals i administratives del barri i la ciutat han programat diverses accions sobre el patrimoni, remarcant especialment A), l'Església Parroquial; B), l'Alqueria del Torrentí; i C), el Molí del Tell.

[1] L'església de sant Bartomeu de València estava situada en el carrer Serrans, enfront de la pared oest del Palau de la Diputació, vora ja de la plaça de Manises. Encara ara resta la torre, ben visible. Era un dels temples més insignes de la ciutat i apareix en multitud de gravats i il.lustracions antigues. L'espai ocupat per l'església és el que fins fa poc de temps servia a la llibreria Llig i a les botigues laterals.

Estos tres indrets són referent de la pròpia idiosincràsia del barri i en conseqüència espais dignes de conservació i millorament.

Però junt als indrets esmentats hi ha altres alqueries i zones de notable valor patrimonial. Una d'elles és l'Alqueria Vallbona, en la que mesos enrere es va produir un incendi que podia haver afectat greument l'edifici i espai. Tenint en compte que els terrenys de l'alqueria van a servir pròximament per ampliar el Parc de la Rambleta[2] i les deixalles que poden observar-se pels voltants, aquesta zona precisa una dedicació i vigilància més estricta.

No solament construccions històriques, també d'actuals són d'una necessària posada en ús. Està projectat, al voltant de la Ronda Sud en l'entrada del barri, un edifici multicultural per part de l'Ajuntament. Però encara es troba en fase originària i caldria passar ja a la constructiva amb una certa celeritat.

Tot això ens permet formular les següents conclusions.

Conclusions

1. Caldria, per part de les autoritats competents, elaborar un índex de les alqueries i construccions històriques del barri (Església Parroquial, Molí del Tell, Alqueria del Torrentí o Cases del Baró, Alqueria Vallbona, Alqueria d'Almela, edificis de vivendes dels anys 50-60 del S.XX,.....) per tal de poder iniciar el procés de declaració com Be de Rellevància Local (B.R.L.), o en el seu cas Be d'Interés Cultural (B.I.C.).
2. L'Església Parroquial, sobre tot la portalada procedent de l'antiga parròquia de sant Bartomeu, precisa una restauració urgent ja que la pedra (arenisca) està desfent-se ràpidament.

3. Les dotacions culturals, en una barriada on hi ha una forta vocació artística i social, seria convenient concretar-les de pressa i que pogueren entrar en ús amb urgència.

4. S'ha de tenir present la situació del barri junt a una zona d'expansió urbana considerable, i de serveis públics com ara el futur Hospital la Fe, que exigirà una estructuració social i cultural més profunda per tal de no perdre el sentit, i sentiment, que actualment personalitza el barri. En eixa vessant són les associacions cíviques, AMPA's, entitats culturals i artístiques, etc... les que tindran que propiciar un estat d'opinió i una activitat contínua, amb el suport municipal evidentment, que mantinga la personalitat pròpia.

[2] Per informacions del veïnatge i projectes municipals, el Parc de la Rambleta englobarà tots els terrenys de l'Alqueria fins les proximitats del Cementeri Municipal.

5. Hem de fer constar la feliç iniciativa que s'ha dut en el Parc de la Rambleta (tot el conjunt: jardins, zona esportiva, etc...) que considerem un bon model d'intervenció pública.

6. Aquest informe es lliurarà a l'Associació de Veïnes i Veïns del Barri de Sant Marcel.lí, peticionària de l'informe, a l'Ajuntament de València, a la Conselleria de Cultura i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

BIBLIOGRAFIA:

La Rambleta de la Huerta de Favara: Patrimoni Histórico y natural de la ciudad de Valencia. Ajuntament, València 2003.

Itinerari Cultural Escolar. 50 Aniversari Barri Sant Marcel.lí, València 2004.

Sant Marcel.lí 1954/1975. 50 Aniversari Barri de Sant Marcel.lí, València 2004.

Dossier Patrimoni Arquitectònic i Cultural del Barri Sant Marcel.lí. Associació de Veïnes i Veïns, València 2009.